

THỰC HÀNH DÂN CHỦ THEO TINH THẦN NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI LẦN THỨ XIII CỦA ĐẢNG

LÊ CÔNG MINH^(*)

Ngày nhận bài: 25/3/2024

Ngày thẩm định: 28/3/2024

Ngày duyệt đăng: 20/6/2024

Tóm tắt: Dân chủ là ước vọng của con người, để có nền dân chủ thực sự phải thông qua cuộc đấu tranh khốc liệt, thậm chí phải hy sinh xương máu. Đảng Cộng sản Việt Nam luôn khẳng định dân chủ xã hội chủ nghĩa là bản chất của chế độ ta, là mục tiêu và động lực của công cuộc đổi mới đất nước. Những năm qua, quyền làm chủ của nhân dân ngày càng được củng cố và tăng cường trên mọi lĩnh vực, tuy nhiên, ở một số nơi vẫn còn hiện tượng vi phạm dân chủ. Vì vậy, việc thực hành dân chủ trong điều kiện hiện nay là hết sức cần thiết, là nhiệm vụ thường xuyên, lâu dài và phải gắn với nhiều giải pháp cụ thể.

Từ khóa: dân chủ; Đại hội lần thứ XIII; thực hành dân chủ

1. Đặt vấn đề
Dân chủ là một trong những chủ đề lớn trong các kỳ đại hội của Đảng. Dân chủ vừa là mục tiêu, vừa là động lực của quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội Việt Nam. Thời gian qua, bên cạnh những kết quả đạt được trong thực hành dân chủ, tình trạng dân chủ hình thức vẫn còn xảy ra cục bộ ở chỗ này, chỗ khác. Chính vì vậy, xây dựng một nền dân chủ thực chất, chân chính, toàn diện như các nhà kinh điển quan niệm “sự phát triển tự do của mỗi người là điều kiện cho sự phát triển tự do của tất cả mọi người”⁽¹⁾ là sự nghiệp lâu dài, phức tạp, gay go, đồng thời là vấn đề hết sức cấp thiết hiện nay. Thực hành dân chủ là toàn bộ hoạt động xây dựng và thực hiện thể chế bảo đảm cho người dân thực hiện quyền dân chủ, bảo đảm Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ.

2. Thực tiễn thực hành dân chủ ở Việt Nam

- Một số kết quả về thực hành dân chủ

Thứ nhất, cơ chế, chính sách về dân chủ ngày càng được xác lập cụ thể

Ở nước ta, cơ chế “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ” thể hiện mối quan hệ giữa vai trò lãnh đạo của Đảng, hoạt động quản lý của Nhà nước và quyền làm chủ của nhân dân. Để giải quyết mối quan hệ đó, Đảng luôn quan tâm đến thực hành dân chủ. Trong mỗi nhiệm kỳ đại hội, Đảng luôn xác định rõ quan điểm về dân chủ và lãnh đạo thể chế hóa để thực hành dân chủ. Đại hội lần thứ XIII của Đảng khẳng định: “Ban hành và thực hiện có hiệu quả nhiều chủ trương, chính sách pháp luật nhằm tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy quyền làm chủ của nhân dân,... Tiếp tục phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, thực hiện ngày càng tốt hơn quyền làm chủ của nhân dân trong việc quyết định những vấn đề lớn và hệ trọng của đất nước. Tôn trọng, bảo

^(*) ThS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

đảm, bảo vệ quyền con người, quyền và nghĩa vụ của công dân theo Hiến pháp năm 2013; gắn quyền công dân với nghĩa vụ và trách nhiệm đối với xã hội. Tăng cường bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các tổ chức và công dân, kiên quyết xử lý các hành vi vi phạm pháp luật⁽²⁾. Cụ thể hóa quan điểm của Đảng, Nhà nước đã ban hành, sửa đổi nhiều bộ luật phù hợp với tình hình thực tiễn để thực hành dân chủ. Hệ thống pháp luật chặt chẽ, đồng bộ chính là nền tảng pháp lý, công cụ quan trọng bảo đảm thực hành quyền làm chủ của nhân dân, thực hiện dân chủ trong toàn xã hội một cách triệt để. Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022 đã quy định khá rõ về nội dung, phương thức thực hành dân chủ ở cơ sở để “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”⁽³⁾. Chủ trương, chính sách về dân chủ thể hiện nhất quán quan điểm của Đảng, Nhà nước, thể hiện bản chất của chế độ xã hội chủ nghĩa, là cơ sở để thực hành dân chủ trong các lĩnh vực của đời sống xã hội.

Thứ hai, dân chủ trong lĩnh vực chính trị được thực hiện nghiêm túc với kết quả nổi bật

Hệ thống chính trị là cơ chế bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân, việc đổi mới tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị nói chung và mỗi thành tố nói riêng có ý nghĩa quan trọng để thực hành dân chủ. Qua đó, dân chủ trong Đảng được thực hiện nghiêm túc, vai trò của các tổ chức đảng, đảng viên trong xây dựng và thực hiện đường lối của Đảng được phát huy, bảo đảm mọi công việc của Đảng và Nhà nước luôn quán triệt sâu sắc quan điểm “dân là gốc”; tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân⁽⁴⁾. Việc thực hiện quy định, quy chế trong sinh hoạt đảng, kê khai tài sản, lấy phiếu tín nhiệm, nêu gương, thực hiện những điều đảng viên không được làm,... bảo đảm cho thực hành dân chủ hiệu quả hơn.

Thực hành dân chủ trong các cơ quan nhà nước ngày càng thể hiện rõ nét. Nhân dân

phát huy tính chủ động, tích cực tham gia ứng cử, bầu cử, lựa chọn đại biểu vào các cơ quan dân cử. Quốc hội ngày càng tăng tính thực quyền, hoạt động dân chủ và hiệu quả hơn, thực hiện tốt chức năng giám sát, quyết định những công việc trọng đại của đất nước. Hoạt động của Chính phủ, các cơ quan tư pháp ngày càng hiệu quả. Việc xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa đạt được kết quả to lớn, quản lý xã hội bằng pháp luật bảo đảm nhân dân thực hiện quyền và nghĩa vụ theo luật định. Công tác cải cách hành chính đạt nhiều kết quả tích cực, cán bộ, công chức là “công bộc” của dân, nền hành chính gần dân, vì dân, trong sạch, dân chủ, hiện đại đang được thiết lập.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội không ngừng đổi mới về nội dung và phương thức hoạt động, bảo đảm hơn quyền làm chủ của người dân. Các hình thức thực hiện dân chủ từng bước được hoàn thiện, quyền dân chủ, nhất là dân chủ trực tiếp được mở rộng và đầy đủ hơn. Nhân dân có điều kiện tham gia đóng góp ý kiến, giám sát, phản biện đối với chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các chương trình, kế hoạch lớn của đất nước. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội đã khắc phục cơ bản bệnh hành chính, thụ động. Hiện nay, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên tham gia khá hiệu quả vào công tác xây dựng Đảng. Từ năm 2014 đến năm 2020, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội các cấp chủ trì, phối hợp tổ chức 531.411 cuộc giám sát. Kịp thời kiến nghị cơ quan có thẩm quyền những vấn đề cần quan tâm, tổ chức 44.619 cuộc phản biện đối với nhiều dự án luật, chủ trương trước khi ban hành⁽⁵⁾.

Kết quả thực hành dân chủ trong lĩnh vực chính trị ở nước ta thời gian qua được khẳng định. Nhân dân ngày càng am hiểu pháp luật, hiểu về quyền dân chủ trên các lĩnh vực. Từ đó, nhân dân tham gia vào đời sống chính trị

tích cực và chủ động, giữ vững lập trường tư tưởng, bản lĩnh chính trị và kiên định trước những biến động to lớn về chính trị trong nước và quốc tế. Niềm tin của nhân dân vào Đảng, chế độ dân chủ xã hội chủ nghĩa, sự nghiệp đổi mới đất nước được củng cố và tăng cường. Năng lực thực hành dân chủ của nhân dân có sự thay đổi về chất, người dân chủ động tham gia cùng với Đảng và Nhà nước nhiều vấn đề quan trọng, như xây dựng văn kiện đại hội Đảng, sửa đổi Hiến pháp, luật pháp, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, công tác cán bộ,...

Thứ ba, dân chủ trong lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội được mở rộng và phát huy hiệu quả

Các thành phần kinh tế trong nền kinh tế thị trường ở Việt Nam bình đẳng về cơ hội, cạnh tranh lành mạnh, phát huy vai trò trong quá trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, tạo việc làm cho người lao động, cùng với Đảng, Nhà nước thực hiện nhiều chính sách xã hội. Chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trên lĩnh vực kinh tế ngày càng bảo đảm lợi ích chính đáng của người lao động, kết hợp tăng trưởng kinh tế với tiến bộ và công bằng xã hội. Đảng và Nhà nước tạo mọi điều kiện để các thành phần kinh tế sử dụng hiệu quả các nguồn lực, giải phóng lực lượng sản xuất, củng cố vững chắc quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa. Dân chủ hóa trên lĩnh vực kinh tế chính là điều kiện, tiền đề để thực hiện dân chủ trên các lĩnh vực khác của đời sống xã hội. Những thành quả trong quá trình đổi mới đất nước là minh chứng xác đáng do thực hành dân chủ trên lĩnh vực kinh tế mang lại. Năm 2023, GDP tính tăng 5,05% so với năm 2022, quy mô GDP theo giá hiện hành năm 2023 tương đương 430 tỷ USD. Năng suất lao động của toàn nền kinh tế năm 2023 theo giá hiện hành ước tính đạt 8.380 USD/lao động⁽⁶⁾. Kết quả đó khẳng định: “đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁽⁷⁾.

Thế chế quản lý văn hóa để bảo đảm thực hành dân chủ trên lĩnh vực văn hóa ngày càng được bổ sung, hoàn thiện. Chủ trương, chính sách của Đảng bảo đảm cho quyền sáng tạo và thụ hưởng những giá trị văn hóa của nhân dân. Nhân dân phát huy sức sáng tạo trong các hoạt động văn hóa xã hội. Quyền con người, quyền công dân được pháp luật bảo đảm. Quyền thụ hưởng các giá trị văn hóa, xã hội được khẳng định. Tỷ lệ người dân trong độ tuổi từ 15 - 60 tuổi biết chữ của Việt Nam mức độ 01 và mức độ 02 lần lượt là 98,85% và 97,29%. Cả 63/63 tỉnh, thành phố đều đạt chuẩn xóa mù chữ mức độ 01; 48/63 tỉnh đạt chuẩn xóa mù chữ mức độ 2 (76,19%)⁽⁸⁾. Chỉ số phát triển con người (HDI) nằm trong nhóm cao, năm 2022 là 0,726 đứng thứ 107/193 quốc gia và vùng lãnh thổ⁽⁹⁾.

- Một số khó khăn trong thực hành dân chủ

Thứ nhất, nhận thức về thực hành dân chủ trong một bộ phận cán bộ, đảng viên và nhân dân chưa đầy đủ. Lối sống dân chủ, trọng luật pháp chưa trở thành chủ đạo, dẫn đến sự dao động, nghi ngờ, gây khó khăn cho quá trình thực hành và phát huy dân chủ. Đảng đã chỉ rõ: “nhận thức về dân chủ trong một bộ phận cán bộ, đảng viên và nhân dân còn hạn chế. Tình trạng tách rời, thậm chí đối lập giữa dân chủ và kỷ cương, pháp luật còn tồn tại ở nhiều nơi”⁽¹⁰⁾.

Thứ hai, hệ thống luật pháp còn kẽ hở, thiếu tính ổn định, chậm sửa đổi nên chưa đủ sức giải quyết những vấn đề mới phát sinh trong cuộc sống. Pháp luật ở một số lĩnh vực chưa đầy đủ, chưa ổn định, một số nội dung chưa có luật hoặc chưa được điều chỉnh cụ thể. Các quy phạm pháp luật vẫn chứa đựng những mâu thuẫn, chông chéo làm cho việc thực hiện không dễ dàng, kể cả cán bộ chuyên trách, tính đồng bộ, cân đối của hệ thống pháp luật chưa được bảo đảm⁽¹¹⁾. Bộ máy hành chính công kênh, hoạt động chưa hiệu lực, hiệu quả. Công tác cải cách hành chính còn nhiều hạn chế, gây trở ngại cho quá trình

quản lý phát triển kinh tế - xã hội. Người dân thiếu cơ sở pháp lý để đấu tranh với các hiện tượng tiêu cực, tham nhũng, xâm phạm đến lợi ích của bản thân và xã hội. Điều này đã cản trở tiến trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở nước ta.

Thứ ba, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và đoàn thể chính trị - xã hội hoạt động còn hình thức, hành chính hóa, xơ cứng, hiệu quả hoạt động chưa cao. Vai trò giám sát, phản biện, chưa hiệu quả; các ý kiến phản hồi, tâm tư, nguyện vọng của người dân không được phản ánh kịp thời đến các cơ quan quyền lực dẫn đến dư luận không tốt trong xã hội. Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã đánh giá: “Việc đổi mới nội dung và phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội có mặt chưa theo kịp yêu cầu của tình hình mới, chưa thật sâu sát các tầng lớp nhân dân và cơ sở; chất lượng, hiệu quả hoạt động giám sát, phản biện xã hội chưa đều”⁽¹²⁾.

Thứ tư, kinh tế phát triển chưa ổn định, tiềm ẩn nhiều rủi ro, tình hình nợ công, nguy cơ phá sản của doanh nghiệp ngày càng lớn. Ít nhiều vẫn còn tình trạng độc quyền ở một số ngành và lĩnh vực, còn có sự phân biệt giữa doanh nghiệp nhà nước và ngoài nhà nước, phân biệt giữa các chủ thể kinh tế. Sự phân hóa giàu nghèo giữa nông thôn và thành thị, vùng sâu, vùng xa gây ra những bất bình đẳng trong xã hội dẫn đến khó thực hiện dân chủ trên các lĩnh vực khác của đời sống.

Thứ năm, tình trạng suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên, kể cả người có chức quyền chưa được ngăn chặn và đẩy lùi: “Một bộ phận cán bộ, đảng viên, trong đó có cả cán bộ lãnh đạo, quản lý... nói chưa đi đôi với làm, vi phạm kỷ luật đảng, vi phạm pháp luật”⁽¹³⁾. Tham nhũng xảy ra ở nhiều nơi, thậm chí, một số cán bộ lãnh đạo, quản lý, cán bộ cấp chiến lược tham nhũng, sai phạm gây mất niềm tin trong nhân dân, ảnh hưởng đến sự tồn vong của chế độ.

3. Giải pháp thực hành dân chủ theo tinh thần Đại hội lần thứ XIII của Đảng

Thực hành dân chủ tiếp tục là định hướng được xác định trong Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng: “Thực hành và phát huy rộng rãi dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ và vai trò chủ thể của nhân dân; phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc; củng cố, nâng cao niềm tin của nhân dân; tăng cường tạo đồng thuận xã hội; tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội”⁽¹⁴⁾. Hiện nay, để thực hành dân chủ theo tinh thần Đại hội lần thứ XIII của Đảng, ***cần thực hiện các giải pháp*** sau:

Một là, tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng đối với việc thực hành dân chủ, đề cao vai trò tiên phong, gương mẫu của tổ chức đảng và đảng viên

Sự lãnh đạo, cầm quyền của Đảng là yếu tố quyết định thành công của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: “Với một đảng cách mạng chân chính, trong sạch, vững mạnh, có đủ bản lĩnh, trí tuệ, kinh nghiệm, uy tín lãnh đạo như Đảng ta, được nhân dân hết lòng tin yêu, ủng hộ, chúng ta sẽ có một sức mạnh to lớn, vượt qua mọi khó khăn, thách thức, không thể lực nào ngăn cản nổi dân tộc ta đi lên, lập nên những kỳ tích mới trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước”⁽¹⁵⁾. Do đó, Đảng phải không ngừng nâng cao trình độ, phẩm chất, uy tín; xác lập phương thức lãnh đạo, cầm quyền khoa học, dân chủ. Xây dựng đường lối đúng đắn trên cơ sở khoa học và thực tiễn, đội ngũ cán bộ vừa có tài vừa có đức, lãnh đạo xây dựng Nhà nước thực sự của dân, do dân và vì dân. Đảng phải là biểu tượng thực sự của dân chủ, dân chủ được thực hiện trong toàn bộ hoạt động của Đảng, Đảng gắn bó mật thiết với nhân dân, chịu sự giám sát của nhân dân; thực hiện đúng nguyên tắc tập trung dân chủ, chống quan liêu, cục bộ,

vi phạm dân chủ. Các cơ quan lãnh đạo của Đảng từ Trung ương đến địa phương phải xác định rõ trách nhiệm lãnh đạo thực hành dân chủ ở các cấp, các ngành, địa phương, đơn vị. Cán bộ, đảng viên thật sự là người lãnh đạo, người “đầy tớ” thật trung thành của nhân dân. “Cấp ủy, tổ chức đảng, các tổ chức trong hệ thống chính trị, đội ngũ đảng viên, cán bộ, công chức, viên chức nêu gương thực hành dân chủ, tuân thủ pháp luật, đề cao đạo đức xã hội”⁽¹⁶⁾.

Hai là, xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa với hệ thống pháp luật hoàn chỉnh, đồng bộ

Dân chủ và pháp quyền có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, nhà nước pháp quyền chính là điều kiện cần thiết để thực hiện dân chủ hóa. Quyền và nghĩa vụ của công dân cần được luật pháp hóa để mỗi công dân nhận thức rõ trách nhiệm và quyền hạn. Trong nhà nước pháp quyền, các thành tố của hệ thống chính trị, kể cả chủ thể lãnh đạo và mọi thiết chế chính trị - xã hội đều phải hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật. Hệ thống luật pháp phải đầy đủ và tiên bộ hơn, nhân dân với tư cách là chủ thể của quyền lực phải có thực quyền giám sát bộ máy nhà nước và đội ngũ cán bộ, công chức; tham gia đóng góp ý kiến vào những vấn đề quan trọng của đất nước và địa phương. Đại hội lần thứ XIII của Đảng xác định phương hướng: “Xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, vì nhân dân phục vụ và vì sự phát triển của đất nước”⁽¹⁷⁾. Vì vậy, các cơ quan nhà nước từ Trung ương đến địa phương cần ban hành các quy chế, quy định, quy trình thực hành dân chủ ở các cấp, minh bạch hóa quy trình thủ tục, cải cách hành chính; công khai thu chi, phân bổ ngân sách nhà nước để công dân và các tổ chức giám sát nguồn lực tài chính của đất nước nhằm hạn chế tình trạng tham nhũng, lãng phí, xóa bỏ cơ chế “xin - cho”.

Ba là, có cơ chế phát huy hiệu quả công tác giám sát, phản biện của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội là nơi thể hiện quyền làm chủ của nhân dân, do đó, phải tạo điều kiện để công dân có thể phản biện chủ trương, chính sách, công tác cán bộ, chương trình, dự án,... Để công tác giám sát, phản biện đạt hiệu quả cao, cần có cơ chế để người dân nắm bắt thông tin nhiều hơn. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể phải đổi mới nội dung và phương thức hoạt động, tránh tình trạng hành chính hóa, cần đa dạng các hình thức tập hợp để nhân dân phát huy tính chủ động, tích cực của nhân dân trong thực hành dân chủ. Cần nâng cao trình độ và năng lực của đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ chuyên trách của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội bảo đảm thực hiện tốt vai trò giám sát, phản biện, góp ý với Đảng, Nhà nước. Đại hội lần thứ XIII của Đảng chỉ rõ: “Đổi mới tổ chức bộ máy, nội dung và phương thức hoạt động, nâng cao trách nhiệm của đội ngũ cán bộ Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, hướng mạnh về cơ sở, địa bàn dân cư. Thực hiện tốt vai trò giám sát, phản biện xã hội, đại diện bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên, tích cực tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước”⁽¹⁸⁾.

Bốn là, phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, gắn đổi mới kinh tế đồng bộ với đổi mới chính trị

Kinh tế và chính trị có mối quan hệ biện chứng với nhau, trong đó, kinh tế quyết định chính trị, chính trị là sự biểu hiện tập trung của kinh tế. Do đó, muốn có dân chủ trong đời sống chính trị - xã hội thì phải thực hành dân chủ trên lĩnh vực kinh tế. Cần tiếp tục phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa với nội hàm sâu sắc và đầy

đủ hơn, kịp thời nghiên cứu tổng kết thực tiễn nhiều vấn đề kinh tế mới nảy sinh để bổ sung, hoàn thiện về lý luận. Tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, công bằng giữa các chủ thể kinh tế và các thành phần kinh tế. Bổ sung thể chế, pháp luật về kinh tế; “tiếp tục hoàn thiện và nâng cao chất lượng thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa đầy đủ, đồng bộ, hiện đại, hội nhập, trọng tâm là thị trường các yếu tố sản xuất, nhất là thị trường quyền sử dụng đất, khoa học, công nghệ”⁽¹⁹⁾.

Năm là, nâng cao trình độ dân trí, văn hóa của nhân dân và toàn hệ thống chính trị

Trình độ dân trí liên quan mật thiết đến việc thực hành dân chủ, trình độ dân trí cao sẽ nhận thức đúng đắn, đầy đủ về các góc độ của dân chủ, quyền và trách nhiệm của mỗi người trong hệ thống luật pháp quốc gia; phòng, ngừa sự xâm nhập của các yếu tố phản dân chủ, sự xuyên tạc của các thế lực phản động, thù địch. Do đó, cần “tiếp tục hoàn thiện hệ thống giáo dục quốc dân, đặc biệt chú trọng giáo dục mầm non, tiểu học, tạo tiền đề và bảo đảm điều kiện thuận lợi để mỗi người dân có cơ hội được thụ hưởng công bằng thành quả của nền giáo dục”⁽²⁰⁾. Vận dụng hiệu quả các thành quả của cuộc cách mạng khoa học, công nghệ vào hoạt động lãnh đạo, quản lý, như trực tuyến, chính phủ điện tử (trừ những vấn đề liên quan đến bí mật quốc gia),... Đây là hình thức thực hiện dân chủ hiệu quả trong xã hội hiện đại. Nâng cao trình độ văn hóa chính trị, văn hóa dân chủ trong toàn xã hội nhằm tạo điều kiện để người dân giải quyết hài hòa quan hệ lợi ích cá nhân với xã hội.

Tóm lại, thực hành dân chủ ở Việt Nam hiện nay là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và nhân dân. Kết quả thực hành dân chủ ở Việt Nam trong thời gian qua đã khẳng định vai trò, trách nhiệm của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và tính chủ động, tích cực của nhân dân. Do đó, để khắc phục những hạn chế trong thực

hành dân chủ, cần thiết phải thực hiện đồng bộ các biện pháp để từng bước xây dựng và hoàn thiện nền dân chủ mới, thực hiện mục tiêu “dân giàu nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội □

⁽¹⁾ C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, t.4, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tr.628

⁽²⁾, ⁽³⁾, ⁽⁷⁾, ⁽¹²⁾, ⁽¹⁴⁾, ⁽¹⁶⁾, ⁽¹⁷⁾, ⁽¹⁸⁾, ⁽¹⁹⁾ và ⁽²⁰⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.70-71, 173, 25, 88, 188, 173, 118, 172, 220 và 137

⁽⁴⁾ và ⁽¹⁵⁾ Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.48 và 52

⁽⁵⁾ Ban Tuyên giáo Trung ương, *Tài liệu nghiên cứu các Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2023, tr.183

⁽⁶⁾ <https://dangcongsan.vn/kinh-te/gdp-nam-2023-cua-viet-nam-tang-5-05-656783.html>

⁽⁸⁾ Việt Hà, *Duy trì bền vững thành quả xóa mù chữ tại Việt Nam*, <https://baotintuc.vn/giao-duc/duy-tri-ben-vung-thanh-qua-xoa-mu-chu-tai-viet-nam>

⁽⁹⁾ Mạnh Hùng, *Việt Nam nằm trong nhóm cao về Chỉ số phát triển con người (HDI)* (dangcongsan.vn)

⁽¹⁰⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.168

⁽¹¹⁾ Nguyễn Thị Tuyết Mai, *Xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong điều kiện hội nhập quốc tế*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.89-90

⁽¹³⁾ Kết luận số 21-KL/TW ngày 25/10/2021 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về *đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”*